УДК 339.3:338.24
JEL: L21; L81; M31
DOI: https://doi.org/10.32983/2222-4459-2026-9-87-94

ДИСПРОПОРЦІЇ МІЖ ТРАНСФОРМАЦІЯМИ ВНУТРІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ ТА ШВИДКІСТЮ АДАПТАЦІЇ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ ЇЇ РЕГУЛЮВАННЯ

©2026 **ВІРТ М. Я.**

УДК 339.3:338.24
JEL: L21; L81; M31

Вірт М. Я. Диспропорції між трансформаціями внутрішньої торгівлі в Україні та швидкістю адаптації нормативно-правової бази її регулювання

У статті досліджено диспропорції між масштабами та швидкістю трансформацій внутрішньої торгівлі України та темпами адаптації нормативно-правової бази її регулювання. Обґрунтовано, що сучасні структурні, технологічні, економічні та безпекові зміни суттєво трансформують середовище функціонування внутрішньої торгівлі, зумовлюючи поширення електронної та платформної торгівлі, цифрових каналів збуту, безготівкових розрахунків, нових логістичних моделей і форматів взаємодії між виробниками, торговельними підприємствами та споживачами. Встановлено, що чинна нормативно-правова база України є достатньо розвиненою та охоплює основні сфери торговельних відносин, однак її адаптаційні можливості не повною мірою відповідають динаміці сучасних трансформацій. Визначено ключові проблеми нормативно-правового забезпечення внутрішньої торгівлі, серед яких відсутність цілісної законодавчої конструкції її регулювання, фрагментарність розподілу повноважень між рівнями публічного управління, недостатня визначеність правового статусу цифрових платформ і маркетплейсів, нечітке розмежування відповідальності учасників цифрових торговельних відносин, недостатня адаптація механізмів захисту прав споживачів до цифрового середовища, наявність регуляторних бар'єрів для малого та середнього бізнесу, а також неповне врахування воєнних ризиків. Обґрунтовано необхідність застосування системного та випереджувального характеру правового регулювання. Запропоновано пріоритетні напрями вдосконалення нормативно-правової бази, що передбачають систематизацію торговельного законодавства, цифровізацію регуляторних процедур, нормативне врегулювання платформної торгівлі, посилення захисту прав споживачів, дерегуляцію та впровадження ризик-орієнтованого державного контролю, формування правових засад стійкості внутрішньої торгівлі, розвиток стимулюючого регулювання модернізації інфраструктури, цифровізації, інновацій, підтримки МСП і просування продукції українського виробництва.

Ключові слова: *внутрішня торгівля; нормативно-правове регулювання; законодавство; цифровізація; платформна торгівля; електронна комерція; державне регулювання; модернізація; дерегуляція; воєнні ризики.*
Рис.: *1.* ***Бібл.:*** *15.*

Вірт Микола Ярославович *– кандидат економічних наук, доцент, докторант кафедри економіки, Львівський торговельно-економічний університет (вул. Туган-Барановського, 10, Львів, 79005, Україна)*
E-mail: *virt_m@ukr.net*
ORCID: *https://orcid.org/0009-0005-7094-4554*

UDC 339.3:338.24
JEL: L21; L81; M31

Virt M. Ya. Disparities Between Transformations in Ukraine's Domestic Trade and the Pace of Adaptation of Its Regulatory Framework

The article examines the disparities between the scale and pace of transformations in Ukraine's domestic trade and the adaptation rate of its regulatory and legal framework. It is substantiated that contemporary structural, technological, economic and security changes are significantly transforming the environment in which domestic trade operates, contributing to the expansion of e-commerce and platform-based trade, digital sales channels, cashless payments, new logistics models, and innovative forms of interaction between producers, trading enterprises and consumers. It is found that Ukraine has developed a sufficiently comprehensive regulatory and legal framework covering the main areas of trade relations; however, its capacity to adapt does not fully correspond to the dynamics of ongoing transformations. The key problems of the regulatory and legal framework for domestic trade are identified, including the absence of an integrated legislative framework, fragmented distribution of powers among levels of public administration, insufficient legal regulation of digital platforms and marketplaces, unclear allocation of responsibility among participants in digital trade relations, inadequate adaptation of consumer protection mechanisms to the digital environment, regulatory barriers for small and medium-sized enterprises, and incomplete consideration of wartime risks. The necessity of shifting from predominantly reactive regulation towards a systematic and anticipatory approach is substantiated. Priority directions for improving the regulatory and legal framework are proposed, including the systematization of trade legislation, digitalization of regulatory procedures, legal regulation of platform-based trade, strengthening consumer protection, deregulation and implementation of risk-based State control, development of legal foundations for the resilience of domestic trade, and the introduction of stimulating regulation aimed at modernizing trade infrastructure, promoting digitalization and innovation, supporting SMEs, and expanding the market presence of Ukrainian-made products.

Keywords: *domestic trade; regulatory and legal framework; legislation; digitalization; platform-based trade; e-commerce; State regulation; modernization; deregulation; wartime risks.*
Fig.: *1.* ***Bibl.:*** *15.*

Virt Mykola Ya. *– PhD (Economics), Associate Professor, Candidate on Doctor Degree of the Department of Economics, Lviv University of Trade and Economics (10 Tuhan-Baranovskoho Str., Lviv, 79005, Ukraine)*
E-mail: *virt_m@ukr.net*
ORCID: *https://orcid.org/0009-0005-7094-4554*

Правова база визначає сукупність юридичних норм і правил, які регламентують поведінку економічних суб'єктів у межах певних ринків і видів господарської діяльності. Відповідно, її нормативне забезпечення повинно характеризуватися системністю, послідовністю та достатньою адаптивністю, а в окремих випадках випереджати поточні зміни, враховувати тенденції, які формуватимуть перспективні напрями розвитку економіки. Щодо внутрішньої торгівлі України, необхідність модернізації її нормативно-правового забезпечення зумовлена, *по-перше,* об'єктивною еволюцією торговельних відносин; *по-друге,* потребою адаптації суб'єктів торговельної діяльності до функціонування в умовах воєнного стану; *по-третє,* трансформацією самої моделі організації та здійснення торговельних операцій.

Сучасна система внутрішньої торгівлі охоплює широкий спектр традиційних і новітніх форматів, зокрема роздрібні магазини, оптові підприємства, торговельні мережі, маркетплейси, інтернет-магазини, електронні торговельні платформи, дистанційні форми укладання договорів та сучасні інструменти безготівкових розрахунків. Водночас правове забезпечення зазначених процесів залишається недостатньо систематизованим, оскільки регулювання здійснюється значною кількістю нормативно-правових актів, ухвалених у різні періоди та за різних економічних і технологічних умов.

Суттєвою проблемою залишається відсутність спеціального комплексного законодавчого акта, який системно визначав би засади функціонування та розвитку внутрішньої торгівлі, її організаційні форми, принципи державного регулювання, компетенцію органів публічної влади та механізми стимулювання розвитку торговельної інфраструктури. Натомість відповідні відносини регламентуються положеннями окремих кодексів України, законодавством у сфері захисту прав споживачів, електронної комерції, застосування реєстраторів розрахункових операцій, реклами, захисту економічної конкуренції, безпечності харчових продуктів, державного ринкового нагляду. Така фрагментарність ускладнює формування цілісного регуляторного середовища та знижує його здатність оперативно реагувати на структурні та технологічні зміни.

Особливої актуальності набуває оновлення нормативно-правового забезпечення електронної та омніканальної торгівлі. Новий Закон України «Про захист прав споживачів» № 3153-IX, з урахуванням змін, внесених у 2025 році, розширює правові засади регулювання дистанційної торгівлі, зокрема визначає поняття суб'єкта електронної комерції, маркетплейса та класифайда, передбачає функціонування Порталу е-покупець і встановлює додаткові вимоги щодо розкриття інформації про продавця та продукцію. Вказане є свідченням поступової зміни парадигми правового регулювання внутрішньої торгівлі, а саме, регулювання вже не фізичного, а цифрового середовища. Особливого значення набуває чітке нормативне розмежування прав, обов'язків і відповідальності продавців, маркетплейсів, платіжних систем та інших учасників цифрових торговельних операцій.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ПУБЛІКАЦІЙ НАУКОВЦІВ

Сучасні наукові дослідження засвідчують необхідність системної трансформації внутрішньої торгівлі України під впливом структурних, технологічних та інституційних змін. П. Куцик обґрунтовує її роль у міжгалузевих зв'язках і необхідність удосконалення державного регулювання з метою усунення диспропорцій розвитку [4]. В. Лук'янова та М. Кирилюк визначають ключові тенденції та перспективні напрями розвитку торговельного сектора [5], а Р. Лупак та Є. Савка в [6] акцентують на відновленні його інвестиційної спроможності та економічної безпеки. Н. Міценко, І. Міщук і Б. Лило підкреслюють значення торгівлі в задоволенні потреб населення та необхідність її адаптації до економічної нестабільності [8].

Важливий масив досліджень стосується цифрової та технологічної модернізації торгівлі. О. Клепанчук розглядає цифровізацію як чинник трансформації торговельних процесів і конкурентних переваг [3], І. Франів та П. Єременко – можливості технологій Інтернету речей для підвищення ефективності ритейлу [7]. Л. Гриневич, Д. Смотрова і В. Шайбан досліджують омніканальні моделі взаємодії зі споживачами [2], а І. Височин – взаємозв'язок бізнес-моделей і стратегій як основу конкурентоспроможності роздрібної торгівлі [1]. В. Павлова та К. Сімонов акцентують увагу на адаптації моделей продажів до змін споживчого попиту [9].

Зарубіжні дослідження доповнюють зазначені підходи інфраструктурними, регуляторними та організаційними аспектами. Зокрема, обґрунтовано роль торговельних мереж у забезпеченні стійкості бізнесу [10], транспортної інфраструктури – у просторовій організації торгівлі [11], а стабільного фіскального середовища – у підтриманні торговельного обороту [15]. Окрему увагу приділено концентрації роздрібного ринку [12], циркулярним моделям trade-in [13] та оптимізації каналів продажів [14].

Отже, сучасна наукова база охоплює широкий спектр інституційних, інвестиційних, інфраструктурних, цифрових і конкурентних аспектів розвитку внутрішньої торгівлі. Водночас їх комплексне

поєднання в цілісну систему модернізації залишається недостатньо розробленим, що актуалізує визначення її ключових імперативів і стратегічних пріоритетів з урахуванням воєнних викликів, євроінтеграції та повоєнного відновлення України.

Метою статті є визначення прогалин і обґрунтування методико-прикладних рішень з удосконалення нормативно-правової бази регулювання розвитку внутрішньої торгівлі в Україні.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Підтвердженням необхідності подальшого вдосконалення правового забезпечення розвитку внутрішньої торгівлі в Україні стало затвердження Кабінетом Міністрів України у лютому 2025 р. нових Правил торговельного обслуговування. Їх положення розширюють можливості здійснення оптової торгівлі через інтернет-магазини, а також передбачають можливість одночасного провадження в одному торговельному приміщенні або інтернет-магазині оптової, роздрібної та торговельно-виробничої діяльності. Водночас така лібералізація потребує відповідного нормативно-правового супроводу, оскільки поширення змішаних форматів торгівлі актуалізує питання обліку товарних потоків, розподілу відповідальності між учасниками ланцюгів постачання, контролю за дотриманням прав споживачів, функціонування цифрових платформ і застосування інструментів державного нагляду.

Окремого вирішення потребують проблеми нормативних колізій і дублювання функцій органів державної влади. Регулювання внутрішньої торгівлі перебуває в тісному взаємозв'язку зі законодавством у сферах захисту економічної конкуренції, прав споживачів, безпечності продукції, оподаткування, трудових відносин, реклами, електронної комерції та технічного регулювання. Така міжгалузева розгалуженість нормативного забезпечення зумовлює додаткове регуляторне навантаження на суб'єктів господарювання та підвищує адміністративні витрати держави, пов'язані з контролем за дотриманням встановлених вимог. У цьому контексті актуальним стає застосування ризик-орієнтованого, цифрового та сервісного підходу, за якого характер і масштаб регуляторних вимог відповідають рівню потенційних ризиків відповідної торговельної діяльності.

Важливим напрямом удосконалення правового регулювання є забезпечення стійкості торговельної інфраструктури під час повномасштабної війни. Незважаючи на тривалий період воєнних дій, чинне законодавство не повною мірою враховує особливості функціонування торговельних об'єктів і логістичних центрів на прифронтових і деокупованих територіях, організації альтернативних каналів постачання продовольства і товарів першої необхідності, забезпечення безперервності торгівлі за перебоїв електропостачання, релокації торговельного бізнесу та відновлення інфраструктури на територіях, які зазнали руйнувань унаслідок бойових дій. Отже, нормативно-правова система повинна, попри встановлення загальних правил здійснення торговельної діяльності, створювати правові механізми її адаптації до кризових умов, підтримки безперервності функціонування й оперативного відновлення торговельних мереж.

У зв'язку з цим стратегічним завданням державної політики є *формування цілісної, узгодженої й адаптивної правової основи модернізації та розвитку внутрішньої торгівлі,* яка забезпечуватиме збалансоване поєднання свободи підприємницької діяльності, конкурентних засад функціонування ринку, захисту прав споживачів та суспільних інтересів. Досягнення цієї мети передбачає систематизацію торговельного законодавства, чіткіше розмежування компетенцій органів державної влади та місцевого самоврядування, цифровізацію регуляторних процедур, удосконалення правових засад електронної та дистанційної торгівлі, визначення відповідальності цифрових посередників, а також формування нормативних передумов для відновлення, розвитку та модернізації торговельної інфраструктури.

Упродовж новітнього періоду розвитку України нормативно-правове регулювання внутрішньої торгівлі поступово трансформувалося від переважного врегулювання організаційних аспектів торговельної діяльності до комплексного охоплення економічних, конкурентних, споживчих, санітарних, технічних і цифрових складових її функціонування. Важливим напрямом цієї еволюції стало посилення уваги до забезпечення прав споживачів, безпечності продукції та нормативного врегулювання нових форматів торгівлі. Зокрема, законодавство у сфері захисту прав споживачів сформувало систему гарантій для покупців, встановило вимоги щодо інформування про продукцію, визначило механізми її повернення та заміни, а також відповідальність продавців. Подальший розвиток зазначених положень забезпечується Законом України від 10.06.2023 р. № 3153-IX, положення якого орієнтовані на модернізацію системи захисту прав споживачів відповідно до європейських підходів та поширюються, зокрема, на відносини у сфері електронної комерції.

Водночас важливе значення для регулювання продовольчого сегмента внутрішньої торгівлі має

Закон України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», яким сформовано сучасні засади забезпечення безпечності харчової продукції, її простежуваності, визначено відповідальність операторів ринку та механізми державного контролю. Зазначений закон продовжує діяти та поступово адаптується до нових регуляторних вимог. Вагомим етапом цифрової трансформації торговельної сфери стало прийняття у 2015 р. Закону України «Про електронну комерцію» № 675-VIII, який визначив правові засади здійснення електронних правочинів, закріпив статус учасників електронної комерції, встановив правила укладання електронних договорів та вимоги до інформації про продавця.

У сукупності із законодавством щодо застосування реєстраторів розрахункових операцій, державного ринкового нагляду та контролю нехарчової продукції, захисту економічної конкуренції, реклами та технічного регулювання зазначені нормативно-правові акти сформували багаторівневу систему правового забезпечення внутрішньої торгівлі. Вона охоплює основні етапи руху товару в межах торговельного процесу (від його допуску на ринок і забезпечення встановлених вимог до якості та безпечності до реалізації кінцевому споживачеві та забезпечення його законних прав та інтересів).

Станом на 2026 р. нормативно-правове забезпечення внутрішньої торгівлі України можна оцінювати як сформоване, комплексне та загалом адаптоване до сучасних умов господарювання, зокрема процесів цифровізації, поширення маркетплейсів і дистанційних форм торгівлі, посилення вимог до безпечності продукції та поступового наближення національного законодавства до норм і практик Європейського Союзу. Важливим етапом оновлення регуляторного середовища стало прийняття постанови Кабінету Міністрів України від 11.02.2025 р. № 144 «Про затвердження Правил торговельного обслуговування», яка передбачила перехід до сучаснішої моделі регулювання та встановила актуалізовані вимоги до організації торговельної та торговельно-виробничої діяльності, а також до торговельних приміщень.

Сучасний стан нормативно-правового забезпечення розвитку внутрішньої торгівлі України характеризується наявністю низки системних проблем і правових прогалин, які обмежують ефективність державного регулювання та стримують процеси модернізації торговельного сектора.

По-перше, *проблемним залишається відсутність цілісної законодавчої системи регулювання внутрішньої торгівлі*. Незважаючи на значний масив нормативно-правових актів, відповідні відносини регламентуються нормами цивільного, господарського, податкового, конкурентного, споживчого та спеціального законодавства. Відсутність комплексного законодавчого акта, який системно визначав би принципи функціонування внутрішньої торгівлі, її суб'єктів, форми організації, інструменти державної політики та стратегічні напрями розвитку, ускладнює формування послідовної й узгодженої державної політики в цій сфері.

По-друге, *суттєвим недоліком є недостатня чіткість розмежування повноважень між органами державної влади та місцевого самоврядування*. Функції у сферах регулювання та контролю торговельної діяльності, розвитку торговельної мережі, захисту прав споживачів і забезпечення продовольчої безпеки розподілені між центральними органами виконавчої влади, місцевими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування. За відсутності належної вертикальної координації та уніфікованих механізмів міжвідомчої взаємодії це знижує результативність реалізації державної торговельної політики, особливо на регіональному та місцевому рівнях.

По-третє, *потребує подальшого розвитку нормативне забезпечення цифрової та платформної торгівлі*. Закон України «Про електронну комерцію» сформував базові правові засади здійснення електронних торговельних операцій, однак темпи поширення маркетплейсів, цифрових платформ, соціальної комерції, мобільних застосунків та алгоритмічних інструментів взаємодії між продавцями та споживачами значно випереджають удосконалення відповідного правового регулювання. Неврегульованими або недостатньо визначеними залишаються питання правового статусу цифрових платформ, прозорості алгоритмічного ранжування товарів, діяльності цифрових посередників, транскордонної електронної торгівлі та розподілу відповідальності між її учасниками.

По-четверте, *окремої уваги потребує визначення відповідальності маркетплейсів та інших цифрових посередників*. Сучасні торговельні моделі передбачають активну участь цифрових платформ у забезпеченні взаємодії продавців і споживачів, хоча такі платформи не завжди виступають безпосередніми продавцями продукції. Це породжує правову невизначеність щодо відповідальності платформ за реалізацію неякісної, небезпечної або контрафактної продукції, достовірність інформації про продавців, дотримання вимог щодо ціноутворення та виконання гарантійних зобов'язань. Унаслідок цього ускладнюється ідентифікація споживачем належного суб'єкта для захисту своїх прав і пред'явлення відповідних претензій.

По-п'яте, *недостатньо адаптованими до цифрового середовища залишаються механізми захисту прав споживачів*. Традиційна модель захисту значною мірою ґрунтується на безпосередній взаємодії продавця та покупця, тоді як цифрові торговельні операції передбачають залучення платформ, платіжних сервісів, логістичних операторів та інших посередників. Додатковими регуляторними викликами є забезпечення достовірності онлайн-відгуків, протидія прихованій рекламі, регулювання персоналізованих комерційних пропозицій, використання споживчих даних, запобігання маніпулятивним практикам цифрового дизайну та забезпечення належної ідентифікації продавця.

По-шосте, *зберігаються регуляторні бар'єри для малого та середнього торговельного бізнесу*. Суб'єкти малого та середнього підприємництва стикаються зі значним адміністративним навантаженням, численними вимогами щодо організації торговельної діяльності, ведення обліку та проведення розрахункових операцій, проходження контрольних процедур і дотримання галузевих нормативів. За умов обмеженого доступу таких підприємств до фінансових, кадрових і технологічних ресурсів надмірна регуляторна складність може стримувати започаткування нової діяльності, її формалізацію та інвестиції в модернізацію торговельних об'єктів.

По-сьоме, *чинне правове регулювання потребує подальшої адаптації до воєнних ризиків і завдань забезпечення стійкості торговельної інфраструктури*. Сучасні умови функціонування економіки України актуалізують необхідність удосконалення нормативних механізмів забезпечення безперервності торговельної діяльності при надзвичайних ситуаціях, резервування критично важливих об'єктів торговельної інфраструктури, диверсифікації логістичних маршрутів і каналів постачання, оперативного відновлення пошкоджених торговельних об'єктів. Відповідно, правова система повинна передбачати інструменти превентивного забезпечення стійкості торговельного сектора.

По-восьме, *недостатньо сформованою залишається стимулююча складова державного регулювання модернізації торговельної інфраструктури, цифровізації та інноваційного розвитку*. Чинне законодавство переважно концентрується на встановленні правил і обов'язкових вимог до здійснення торговельної діяльності, а механізми стимулювання технологічного оновлення торговельного сектора менш системні. Потребують подальшого нормативного розвитку інструменти податкового, фінансового й інвестиційного стимулювання модернізації торговельних об'єктів, упровадження енергоефективних технологій, автоматизації торговельних процесів, цифрових платформ, логістичних рішень та інноваційних форматів обслуговування.

Таким чином, удосконалення нормативно-правового забезпечення внутрішньої торгівлі України доцільно розглядати як процес усунення окремих правових прогалин і суперечностей, з одного боку, та як комплексний напрям модернізації регуляторного середовища, з іншого боку.

Важливе методико-прикладне значення має виявлення «розривів» між темпами трансформації внутрішньої торгівлі та швидкістю відповідної адаптації національної нормативно-правової бази (*рис. 1*), наявність яких дає підстави стверджувати, що регуляторний лаг у цій сфері зумовлює подвійний негативний ефект. Так, нові формати, технології та моделі організації торговельної діяльності поширюються швидше, ніж отримують належне правове врегулювання, що призводить до виникнення нормативних прогалин, правової невизначеності та додаткових ризиків для учасників ринку.

З урахуванням виявлених диспропорцій між темпами трансформації внутрішньої торгівлі та швидкістю адаптації її нормативно-правового забезпечення подальше вдосконалення правової основи функціонування механізму внутрішньої торгівлі в Україні доцільно здійснювати на принципах системності, взаємоузгодженості та випереджувального регулювання. Йдеться про формування такого регуляторного середовища, яке забезпечуватиме стабільність і передбачуваність правил функціонування торговельного ринку, належний захист економічних інтересів суб'єктів господарювання та прав споживачів, оперативне реагування на технологічні та структурні зміни, а також створення сприятливих правових умов для модернізації та інноваційного розвитку внутрішньої торгівлі.

У цьому контексті доцільно визначити сім взаємопов'язаних напрямів удосконалення національної нормативно-правової бази регулювання розвитку внутрішньої торгівлі:

1) систематизація торговельного законодавства;

2) цифровізація правового регулювання;

3) чітке розмежування відповідальності учасників торговельних платформ;

4) посилення механізмів захисту прав споживачів;

5) дерегуляція та впровадження ризик-орієнтованого державного контролю;

6) правове забезпечення стійкості внутрішньої торгівлі;

7) формування стимулюючого регуляторного середовища.



Рис. 1. Диспропорції між трансформаціями внутрішньої торгівлі в Україні та швидкістю адаптації нормативно-правової бази її регулювання

Джерело: авторська розробка.

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що в Україні сформовано розгалужену та багаторівневу нормативно-правову систему регулювання функціонування та розвитку внутрішньої торгівлі, яка охоплює ключові аспекти організації торговельної діяльності, конкурентних відносин, оподаткування, захисту прав споживачів, забезпечення безпечності продукції, електронної комерції та проведення розрахункових операцій. Водночас, з позицій реалізації організаційно-економічного механізму модернізації внутрішньої торгівлі та з урахуванням сучасних технологічних, структурних і безпекових викликів, ця система потребує подальшого вдосконалення.

Основними проблемами залишаються відсутність цілісної законодавчої конструкції регулювання внутрішньої торгівлі; недостатньо чітке розмежування повноважень між різними рівнями публічного управління; неповна нормативна визначеність цифрової та платформної торгівлі; недостатня регламентація відповідальності маркетплейсів і цифрових посередників; обмежена адаптація механізмів захисту прав споживачів до цифрового середовища; наявність регуляторних бар'єрів для малого та середнього бізнесу; неповне врахування воєнних ризиків і недостатній розвиток правових інструментів стимулювання модернізації торговельної інфраструктури, цифрової трансформації й інноваційної діяльності.

Удосконалення нормативно-правового забезпечення функціонування механізму внутрішньої торгівлі України доцільно розглядати як системний, послідовний і безперервний напрям державної політики, орієнтований на випереджувальну адаптацію законодавства до структурних, технологічних, економічних і безпекових змін торговельного середовища. Його реалізація передбачає систематизацію та взаємоузгодження торговельного законодавства, цифровізацію регуляторних процедур, нормативне врегулювання платформної та дистанційної торгівлі, визначення чітких меж відповідальності учасників цифрових торговельних відносин, посилення гарантій захисту прав споживачів, дерегуляцію та перехід до ризик-орієнтованого державного контролю. Водночас важливими складовими мають стати формування правових засад забезпечення стійкості торговельного сектора, створення стимулів для модернізації інфраструктури, цифровізації та впровадження інновацій, підтримки малого і середнього підприємництва та розширення присутності продукції українського виробництва на внутрішньому ринку.

Перспективним напрямом подальших наукових досліджень є розроблення та вдосконалення методичних підходів до оцінювання результативності й ефективності державної політики модернізації внутрішньої торгівлі України, зокрема шляхом формування системи відповідних критеріїв, показників та індикаторів її реалізації. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Височин І. В. Інтеграція бізнес-моделі та стратегії як передумова забезпечення сталої конкурентоспроможності в роздрібній торгівлі. *Modern Economics*. 2025. № 52. С. 12–18. DOI: https://doi.org/10.31521/modecon.V52(2025)-02
2. Гриневич Л. В., Смотрова Д. О., Шайбан В. Методика типізації факторів організаційного забезпечення омніканального маркетингу на підприємствах роздрібної торгівлі. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2025. Т. 10. № 1. С. 82–86. DOI: https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-1-14
3. Клепанчук О. Ю. Трансформація роздрібної торгівлі в умовах цифрової економіки. *Інтелект XXI*. 2025. № 2. С. 29–34. DOI: https://doi.org/10.32782/2415-8801/2025-2.5
4. Куцик П. О. Внутрішня торгівля України у системі міжгалузевих зв'язків: сучасні тенденції і ключові диспропорції. *Підприємництво і торгівля*. 2021. № 31. С. 5–12. DOI: https://doi.org/10.36477/2522-1256-2021-31-01
5. Лук'янова В. В., Кирилюк М. О. Внутрішня торгівля України: тренди, прогнози, структурні зміни. *Економічний аналіз*. 2024. Т. 34. № 4. С. 154–163. DOI: https://doi.org/10.35774/econa2024.04.154
6. Лупак Р. Л., Савка Є. В. Інструменти відновлення інвестиційної привабливості в контексті забезпечення економічної безпеки галузевих секторів. *Підприємництво і торгівля*. 2025. № 47. С. 98–106. DOI: https://doi.org/10.32782/2522-1256-2025-47-11
7. Франів І. А., Єременко П. П. Переваги впровадження IoT для автоматизації процесів у продуктовому ритейлі. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Серія «Економічні науки»*. 2024. № 80. С. 49–55. DOI: https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-80-06
8. Міценко Н. Г., Міщук І. П., Лило Б. Б. Торгівля в системі задоволення потреб населення в умовах нестабільної економіки. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Серія «Економічні науки»*. 2024. № 80. С. 22–34. DOI: https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-80-03
9. Павлова В. А., Сімонов К. А. Обґрунтування вибору моделі продажів на підприємствах роздрібної торгівлі: постановний аспект. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 81. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-81-44
10. Bao X., Gao D., Wei Y., et al. Connect to certainty: Domestic trade network and trade policy uncertainty. *Finance Research Letters*. 2025. Vol. 82. Art. 107639. DOI: https://doi.org/10.1016/j.frl.2025.107639
11. Wang X., Meng W., Wang C., et al. The influence mechanisms of transport infrastructure on China's domestic trade: Evidence from trade weight data. *Transport Policy*. 2025. Vol. 164. P. 130–143. DOI: https://doi.org/10.1016/j.tranpol.2025.01.034
12. Richards T. J., Paudel U., Marchesi K. Concentration and Wages in Retailing. *Review of Industrial Organization*. 2026. Vol. 69. P. 119–155. DOI: https://doi.org/10.1007/s11151-026-10060-6
13. Zhao W., Xia Y., Zhang L., Fan X. Trade-in program options in a retailer-led supply chain. *International Transactions in Operational Research*. 2026. Vol. 33. Iss. 3. P. 2119–2156. DOI: https://doi.org/10.1111/itor.13574
14. Tang F., Dai Y. Retail channel, direct channel, or dual channels: which works better for manufacturers'

trade-ins? *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*. 2026.
DOI: https://doi.org/10.1108/APJML-10-2025-2270
15. Que W., Zhang Ya., Yu Ya. Spatial exploration of fiscal policy uncertainty and domestic trade circulation. *Asia and the Global Economy*. 2025. Vol. 100.
DOI: https://doi.org/10.1016/j.asieco.2025.102006

REFERENCES

Bao X., Gao D. & Wei Y. (2025). Connect to certainty: Domestic trade network and trade policy uncertainty. *Finance Research Letters, 82*, Art. 107639. https://doi.org/10.1016/j.frl.2025.107639

Franiv I. A. & Yeremenko P. P. (2024). Perevahy vprovadzhennia IoT dlia avtomatyzatsii protsesiv u produktovomu ryteili [Advantages of IoT implementation for process automation in grocery retail]. *Visnyk Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu. Seriia «Ekonomichni nauky», 80*, 49–55. https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-80-06

Hrynevych L. V., Smotrova D. O. & Shaiban V. (2025). Metodyka typizatsii faktoriv orhanizatsiinoho zabezpechennia omnikanalnoho marketynhu na pidpryiemstvakh rozdribnoi torhivli [Methodology for typifying factors of organizational support for omnichannel marketing at retail trade enterprises]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky, 1*(10), 82–86. https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-1-14

Klepanchuk O. Yu. (2025). Transformatsiia rozdribnoi torhivli v umovakh tsyfrovoi ekonomiky [Transformation of retail trade in the digital economy]. *Intelekt XXI, 2*, 29–34. https://doi.org/10.32782/2415-8801/2025-2.5

Kutsyk P. O. (2021). Vnutrishnia torhivlia Ukrainy u systemi mizhhaluzevykh zviazkiv: suchasni tendentsii i kliuchovi dysproportsii [Domestic trade of Ukraine in the system of intersectoral linkages: modern trends and key imbalances]. *Pidpryiemnytstvo i torhivlia, 31*, 5–12. https://doi.org/10.36477/2522-1256-2021-31-01

Lukianova V. V. & Kyryliuk M. O. (2024). Vnutrishnia torhivlia Ukrainy: trendy, prohnozy, strukturni zminy [Domestic trade of Ukraine: trends, forecasts, structural changes]. *Ekonomichnyi analiz, 4*(34), 154–163. https://doi.org/10.35774/econa2024.04.154

Lupak R. L. & Savka Ye. V. (2025). Instrumenty vidnovlennia investytsiinoi pryvablyvosti v konteksti zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky haluzevykh sektoriv [Tools for restoring investment attractiveness in the context of ensuring economic security of sectoral domains]. *Pidpryiemnytstvo i torhivlia, 47*, 98–106. https://doi.org/10.32782/2522-1256-2025-47-11

Mitsenko N. H., Mishchuk I. P. & Lylo B. B. (2024). Torhivlia v systemi zadovolennia potreb naselennia v umovakh nestabilnoi ekonomiky [Trade in the system of satisfying the population's needs in an unstable economy]. *Visnyk Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu. Seriia «Ekonomichni nauky», 80*, 22–34. https://doi.org/10.32782/2522-1205-2024-80-03

Pavlova V. A. & Simonov K. A. (2025). Obgruntuvannia vyboru modeli prodazhiv na pidpryiemstvakh rozdribnoi torhivli: postanovnyi aspekt [Substantiation of the choice of sales model at retail enterprises: statement aspect]. *Ekonomika ta suspilstvo, 81*. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-81-44

Que W., Zhang Ya. & Yu Ya. (2025). Spatial exploration of fiscal policy uncertainty and domestic trade circulation. *Asia and the Global Economy, 100*. https://doi.org/10.1016/j.asieco.2025.102006

Richards T. J., Paudel U. & Marchesi K. (2026). Concentration and Wages in Retailing. *Review of Industrial Organization, 69*, 119–155. https://doi.org/10.1007/s11151-026-10060-6

Tang F. & Dai Y. (2026). Retail channel, direct channel, or dual channels: which works better for manufacturers' trade-ins? *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*. https://doi.org/10.1108/APJML-10-2025-2270

Vysochyn I. V. (2025). Intehratsiia biznes-modeli ta stratehii yak peredumova zabezpechennia staloi konkurentospromozhnosti v rozdribnii torhivli [Integration of business model and strategy as a prerequisite for ensuring sustainable competitiveness in retail trade]. *Modern Economics, 52*, 12–18. https://doi.org/10.31521/modecon.V52(2025)-02

Wang X., Meng W. & Wang C. (2025). The influence mechanisms of transport infrastructure on China's domestic trade: Evidence from trade weight data. *Transport Policy, 164*, 130–143. https://doi.org/10.1016/j.tranpol.2025.01.034

Zhao W., Xia Y., Zhang L. & Fan X. (2026). Trade-in program options in a retailer-led supply chain. *International Transactions in Operational Research, 3*(33), 2119–2156. https://doi.org/10.1111/itor.13574

Дослідження не отримувало зовнішнього фінансування.

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів.

Під час підготовки роботи інструменти ШІ не використовувалися.

Стаття надійшла до редакції / Received: 13.09.2026
Статтю прийнято до публікації / Accepted: 26.09.2026
Оприлюднено / Published: 16.10.2026